הִלְכוֹת חֲנֻכָּה סִימָן תרעא

*וְיֵשׁ נוֹהֲגִין לְהַדְלִיק בְּעֶרֶב שַׁבָּת (יג) [יב] (מז) קֹדֶם מִנְחָה (כל בו (סי׳ מד) ואבודרהם), (מח) וְאִם רוֹצִים לְמַהֵר לְהִתְפַּלֵּל לְאַחַר שֶׁבֵּרֵךְ הַשַּׁלִּיחַ צִבּוּר וְהִדְלִיק אֶחָד מֵהֶן, (מט) יוּכַל (יג) [יג] הַשַּׁמָּשׁ לְהַדְלִיק הַנִּשְׁאָרִים וְהַשַּׁלִּיחַ צִבּוּר יִתְפַּלֵּל (מהרי״ל (מנהגים)): ח (נ) צֶחָצֵר * שֶׁיֵּשׁ לוֹ שְׁנֵי פְּתָחִים מִשְּׁנֵי רוּחוֹת, צָרִיךְ לְהַדְלִיק בִּשְׁתֵּיהֶן, (נא) *)מִפְּנֵי (יד) [יד] הַחֶשֶׁד, וְאִם שְׁנֵי הַפְּתָחִים (נב) בְּרוּחַ אֶחָד (נג) (וְהֵם בְּבֵית אֶחָד) (כל בו (שם)) דַּי לוֹ בְּאֶחָד מֵהֶם.

צ מִימְרָא דְּרַב הוּנָא וּכְדִמְפָרֵשׁ רָבָא שָׁם כ״ג ע״א). *) (וְהָא דְּאִיתָא לְעֵיל בְּסִימָן צ׳ סָעִיף ח׳ דְּהֵיכָא דְּיֵשׁ לְבֵית הַכְּנֶסֶת שְׁנֵי פְּתָחִים דְּלֵיכָּא חֶשֶׁד, הַתָּם שְׁאנִי דְּכֵיוָן דְּאִי לֹא מַצְלֵי הָוֵי לֵיהּ פּוֹרֵק עַל מַלְכוּת שָׁמַיִם לֹא אָתֵי לְמִחְשְׁדֵיהּ, אִי נַמִי שְׁאנִי הָכָא דְּאִית בֵּיהּ הֶפְסֵד מָמוֹן אָתֵי לְמַחְשְׁדֵיהּ טְפֵי. בֵּית יוֹסֵף (ד״ה חצר)).

בַּאֵר הֵיטֵב

(יג) **קֹדֶם מִנְחָה.** וְכֵן כָּתַב רַשַׁ״ל (שם). וּבְדַרְכֵי מֹשֶׁה (אות ה) כָּתַב, וְאֵין אָנוּ נוֹהֲגִין כֵּן אֶלָּא מִדְּלִיקִין בֵּין מִנְחָה לְמַעֲרִיב. וְנִרְאֶה לִי, דְּאִם הוּא סָמוּךְ לְחַשֵּׁכָה וְטָרֵם שֶׁיָּבוֹאוּ מְנִין לְבֵית הַכְּנֶסֶת יִתְקַדֵּשׁ הַיּוֹם, יְבָרֵךְ וְיַדְלִיק מִיָּד דְּמִכָּל מָקוֹם אִיכָּא פִּרְסוּמֵי נִיסָּא כְּשֶׁבָּאִים אַחַר כָּךְ לְבֵית הַכְּנֶסֶת. מָגֵן אַבְרָהָם (סק״י), עַיֵּן שָׁם. וְעַיֵּן בִּתְשׁוּבַת שְׁבוּת יַעֲקֹב חֵלֶק ב׳ סִימָן מ״א: **(יג) הַשַּׁמָּשׁ וְכוּ׳.** אֲבָל בְּבֵיתוֹ צָרִיךְ הוּא לְהַדְלִיק כֻּלָּם. לְבוּשׁ (ס״ח). אֲבָל רַשַׁ״ל בִּתְשׁוּבָה (שם) כָּתַב שֶׁגַּם בְּבֵיתוֹ רַשַּׁאי לַעֲשׂוֹת כֵּן, וְכֵן נִרְאֶה לִי, שֶׁכֵּן מְצִינוּ בְּיוֹמָא פֶּרֶק ג׳ (לא:) קְרָצוֹ וּמָרַק אַחַר עַל יָדוֹ וְכוּ׳, עַיֵּן שָׁם, וְעַיֵּן בְּחֵלֶק פֶּרֶק ב׳ (כט.): ח (יל) **הַחֶשֶׁד.** עַיֵּן טַ״ז (סק״ט) וּמָגֵן אַבְרָהָם (ס״ק יב) וּבִתְשׁוּבַת הַשָּׁנָה בְּאוֹתָהּ מְנוֹרָה, אִי יַפְסִיק בְּשַׁבָּת קֹדֶם וְלֹא יַדְלִיק בְּאוֹתָן נֵרוֹת, דְּאִי אָנוּ יוֹדְעִים אִם הַכֹּהֵן נִיסָּא, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (בלבוש סי׳ תקפא ס״א) לְעִנְיַן שַׁמְפְּסִיקִין לְתוֹקֵעַ בְּעֶרֶב רֹאשׁ הַשָּׁנָה כְּדֵי לְהַפְסִיק בֵּין תְּקִיעוֹת דְּאוֹרַיְיתָא לְדִרַבָּנָן, וְהוּא הַדִּין לְעִנְיַן פִּרְסוּמֵי נִיסָּא דְּרַבָּנָן, עַיֵּן שָׁם. וְלַעִנְיָנִיוֹת דְּעִתִּי צָרִיךְ עִיּוּן אִם יֵשׁ לְבַטֵּל בְּשֹׁבֶל זֶה הַהֶדְלָקָה שֶׁנּוֹהֲגִין תָּדִיר לְהַדְלִיק לְכָבוֹד שַׁבָּת בְּמְנוֹרָה זוֹ בְּבֵית הַכְּנֶסֶת, בְּשֹׁבֶל שֶׁיִּהְיֶה בְּשַׁבָּת חֲנֻכָּה שֶׁאַחַר זֶה פִּרְסוּמֵי נִיסָּא, וְאֵין זֶה דּוֹמֶה לְתִקִּיעוֹת כְּלָל כַּמּוּבָן. וְיוֹתֵר נִרְאֶה שֶׁיַּדְלִיק אֵיזֶה שַׁבָּתוֹת קֹדֶם נֵרוֹת פְּשׁוּטִים כְּשֶׁאֵר נֵרוֹת שֶׁל בֵּית הַכְּנֶסֶת, וּכְשֶׁיַּדְלִיק עַתָּה שָׁמַן זַיִת אֵיכָא פִּרְסוּמֵי נִיסָּא, וְאַף עַל גַּב דְּגַם לְגַבֵּי שַׁבָּת אָמְרִינַן (סי׳ רסד ס״ו) דְּשָׁמַן זַיִת מִן הַמֻּבְחָר, מִכָּל מָקוֹם אֵין קְפִידָא כָּל כָּךְ כְּמוֹ אִם לֹא יַדְלִיק כְּלָל, וּמִכָּל שֶׁכֵּן אִם יַדְלִיק בְּשַׁבָּתוֹת קֹדֶם נֵרוֹת שֶׁעָנָה שֶׁלְּדַעַת הַבַּ״ח (שם ס״ה) נֵרוֹת שֶׁעָנָה דִּידָן הָוֵי כְּשָׁמָן זַיִת שֶׁהָרֵי אוֹרָן צָלוּל, וְכַמְבֹאָר בְּסִימָן רס״ד, עַיֵּן שָׁם. וְעַיֵּן שָׁם בִּשְׁבוּת יַעֲקֹב מַה שֶּׁכָּתַב לְיַשֵּׁב קְשִׁיַּת גִּיסוֹ בַּעַל אֲלִיָּהוּ זוּטָא (סק״ו) עַל הַתּוֹסְפוֹת בְּשַׁבָּת דַּף כ״א (ע״ב ד״ה מצוה) דְּמַדְיְקִי מִנַּר שֶׁיֵּשׁ לוֹ שְׁתֵּי פְּיוֹת כו׳, עַיֵּן שָׁם: **(יג) [יג] הַשַּׁמָּשׁ.** עַיֵּן בְּאֵר הַיֵּטֵב. וְעַיֵּן בְּמוֹר וּקְצִיעָה (ס״ק ב) וּבְשֹׁבֶל הַלֵּקֶט (ח״ב ריש נוהגין): ח (יל) **[יד] הַחֶשֶׁד.** עַיֵּן בְּאֵר הַגּוֹלָה (דברי) רַב מִשְׁלָם בְּסוֹף סִימָן ב׳ וְהַגְּאוֹן חָכָם צְבִי זַ״ל (בשו״ת חכם צבי הנספות סי׳ ט אות ג) לְפָרֵשׁ דִּבְרֵי רַשַׁ״י (שבת כג. ד״ה משתי רוחות) שֶׁכָּתַב, אֶחָד בְּצָפוֹן וְאֶחָד בְּמִזְרָח, וְעַיֵּן בְּסוֹפָן וְאֶחָד בְּמִזְרָח, בְּשֵׁם זֶרַע אֱמֶת (בשו״ת ח״א או״ח סי׳ צו), אִם הַדְלִיק בַּלַּיְלָה הָרִאשׁוֹנָה בְּבֵיתוֹ וְאַחַר כָּךְ מַדְלִיק בְּבֵית הַכְּנֶסֶת, יְבָרֵךְ שֶׁהֶחֱיָנוּ גַּם כֵּן, וְאִם הַדְלִיק קֹדֶם בְּבֵית הַכְּנֶסֶת לֹא יַחֲזֹר לוֹמַר בְּבֵיתוֹ בְּרָכַת שֶׁהֶחֱיָנוּ, אִם לֹא שֶׁמַּדְלִיק לְהוֹצִיא גַּם כֵּן אִשְׁתּוֹ וּבְנֵי בֵיתוֹ, עַיֵּן שָׁם: **[יב] קֹדֶם מִנְחָה.** עַיֵּן לְעֵיל סָעִיף ד׳ (סוף ד״ה בשו״ע) מַה שֶּׁכָּתַבְתִּי בְּשֵׁם מוֹר וּקְצִיעָה דְּחוּלִּק עַל זֶה, אֶלָּא כֵּיוָן שֶׁהוּא פִּרְסוּמֵי נִיסָּא צָרִיךְ שֶׁיִּהְיֶה עַדָיִן בִּשְׁעַת מַעֲשֶׂה, וּמִכָּל מָקוֹם כְּשֶׁהַשָּׁעָה דְּחוּקָה אֵין לְבַטֵּל הַהַדְלָקָה רַק יַדְלִיק בְּלֹא בְּרָכָה, עַיֵּן שָׁם. וּמַה שֶּׁכָּתַב (באר היטב) בְּשֵׁם הַשְּׁבוּת יַעֲקֹב חֵלֶק ב׳, עַיֵּן שָׁם דְּמִטַּאֲר דְּבָקְמָקוֹם שֶׁיֵּשׁ מִנְהָג לְהַדְלִיק בְּכָל הַשָּׁנָה בְּאוֹתָהּ מְנוֹרָה דְּלֵיכָּא הֶכֵּר, אִם הַנֵּרוֹת שֶׁל שָׁעָנָה גְּדוֹלִים שְׁדּוֹלְקִים עַל כָּל פָּנִים עַד חֲצוֹת לַיְלָה כְּמִנְהָג בְּבֵית הַכְּנֶסֶת, פָּשִׁיטָא דְּהָוֵי הֵיכֵּרָא טוֹבָא, אֶלָּא אֲפִלּוּ כְּשֶׁמַּדְלִיקִין בְּשֶׁמֶן זַיִת וְכֵן בְּכָל הַשָּׁנָה בְּאוֹתָהּ מְנוֹרָה, אִי יַפְסִיק בְּשַׁבָּת קֹדֶם וְלֹא יַדְלִיק בְּאוֹתָן נֵרוֹת, דְּאִי אָנוּ יוֹדְעִים אִם הַכֹּהֵן נִיסָּא, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (בלבוש סי׳ תקפא ס״א) לְעִנְיַן שַׁמְפְּסִיקִין לְתוֹקֵעַ בְּעֶרֶב רֹאשׁ הַשָּׁנָה כְּדֵי לְהַפְסִיק בֵּין תְּקִיעוֹת דְּאוֹרַיְיתָא לְדִרַבָּנָן, וְהוּא הַדִּין לְעִנְיַן פִּרְסוּמֵי נִיסָּא דְּרַבָּנָן, עַיֵּן שָׁם. וְלַעִנְיָנִיוֹת דְּעִתִּי צָרִיךְ עִיּוּן אִם יֵשׁ לְבַטֵּל בְּשֹׁבֶל זֶה הַהַדְלָקָה שֶׁנּוֹהֲגִין תָּדִיר לְהַדְלִיק לְכָבוֹד שַׁבָּת בְּמְנוֹרָה זוֹ בְּבֵית הַכְּנֶסֶת, בְּשֹׁבֶל שֶׁיִּהְיֶה בְּשַׁבָּת חֲנֻכָּה שֶׁאַחַר זֶה פִּרְסוּמֵי נִיסָּא, וְאֵין זֶה דּוֹמֶה לְתִקִּיעוֹת כְּלָל כַּמּוּבָן. וְיוֹתֵר נִרְאֶה שֶׁיַּדְלִיק אֵיזֶה שַׁבָּתוֹת קֹדֶם נֵרוֹת פְּשׁוּטִים כְּשְׁאָר נֵרוֹת שֶׁל בֵּית הַכְּנֶסֶת, וּכְשֶׁיַּדְלִיק עַתָּה שָׁמַן זַיִת אֵיכָא פִּרְסוּמֵי נִיסָּא, וְאַף עַל גַּב דְּגַם לְגַבֵּי שַׁבָּת אָמְרִינַן (סי׳ רסד ס״ו) דְּשָׁמַן זַיִת מִן הַמֻּבְחָר, מִכָּל מָקוֹם אֵין קְפִידָא כָּל כָּךְ כְּמוֹ אִם לֹא יַדְלִיק כְּלָל, וּמִכָּל שֶׁכֵּן אִם יַדְלִיק בְּשַׁבָּתוֹת קֹדֶם נֵרוֹת שֶׁעָנָה שֶׁלְּדַעַת הַבַּ״ח (שם ס״ה) נֵרוֹת שֶׁעָנָה דִּידָן הָוֵי כְּשָׁמָן זַיִת שֶׁהָרֵי אוֹרָן צָלוּל, וְכַמְבֹאָר בְּסִימָן רס״ד, עַיֵּן שָׁם. וְעַיֵּן שָׁם בִּשְׁבוּת יַעֲקֹב מַה שֶּׁכָּתַב לְיַשֵּׁב קְשִׁיַּת גִּיסוֹ בַּעַל אֲלִיָּהוּ זוּטָא (סק״ו) עַל הַתּוֹסְפוֹת בְּשַׁבָּת דַּף כ״א (ע״ב ד״ה מצוה) דְּמַדְיְקִי מִנַּר שֶׁיֵּשׁ לוֹ שְׁתֵּי פְּיוֹת כו׳, עַיֵּן שָׁם: **(יג) [יג] הַשַּׁמָּשׁ.** עַיֵּן בְּאֵר הַיֵּטֵב. וְעַיֵּן בְּמוֹר וּקְצִיעָה (ס״ק ב) וּבְשֹׁבֶל הַלֵּקֶט (ח״ב ריש נוהגין): ח (יל) **[יד] הַחֶשֶׁד.** עַיֵּן בְּאֵר הַגּוֹלָה (דברי) רַב מִשְׁלָם בְּסוֹף סִימָן ב׳ וְהַגְּאוֹן חָכָם צְבִי זַ״ל (בשו״ת חכם צבי הנספות סי׳ ט אות ג) לְפָרֵשׁ דִּבְרֵי רַשַׁ״י (שבת כג. ד״ה משתי רוחות) שֶׁכָּתַב, אֶחָד בְּצָפוֹן וְאֶחָד בְּמִזְרָח,

שַׁעֲרֵי תְּשׁוּבָה

בְּשֵׁם זֶרַע אֱמֶת (בשו״ת ח״א או״ח סי׳ צו), אִם הַדְלִיק בַּלַּיְלָה הָרִאשׁוֹנָה בְּבֵיתוֹ וְאַחַר כָּךְ מַדְלִיק בְּבֵית הַכְּנֶסֶת, יְבָרֵךְ שֶׁהֶחֱיָנוּ גַּם כֵּן, וְאִם הַדְלִיק קֹדֶם בְּבֵית הַכְּנֶסֶת לֹא יַחֲזֹר לוֹמַר בְּבֵיתוֹ בְּרָכַת שֶׁהֶחֱיָנוּ, אִם לֹא שֶׁמַּדְלִיק לְהוֹצִיא גַּם כֵּן אִשְׁתּוֹ וּבְנֵי בֵיתוֹ, עַיֵּן שָׁם: **[יב] קֹדֶם מִנְחָה.** עַיֵּן לְעֵיל סָעִיף ד׳ (סוף ד״ה בשו״ע) מַה שֶּׁכָּתַבְתִּי בְּשֵׁם מוֹר וּקְצִיעָה דְּחוּלִּק עַל זֶה, אֶלָּא כֵּיוָן שֶׁהוּא פִּרְסוּמֵי נִיסָּא צָרִיךְ שֶׁיִּהְיֶה עַדָיִן בִּשְׁעַת מַעֲשֶׂה, וּמִכָּל מָקוֹם כְּשֶׁהַשָּׁעָה דְּחוּקָה אֵין לְבַטֵּל הַהַדְלָקָה רַק יַדְלִיק בְּלֹא בְּרָכָה, עַיֵּן שָׁם. וּמַה שֶּׁכָּתַב (באר היטב) בְּשֵׁם הַשְּׁבוּת יַעֲקֹב חֵלֶק ב׳, עַיֵּן שָׁם דְּמִטַּאֲר דְּבָקְמָקוֹם שֶׁיֵּשׁ מִנְהָג לְהַדְלִיק בְּכָל הַשָּׁנָה בְּאוֹתָהּ מְנוֹרָה דְּלֵיכָּא הֶכֵּר, אִם הַנֵּרוֹת שֶׁל שָׁעָנָה גְּדוֹלִים שְׁדּוֹלְקִים עַל כָּל פָּנִים עַד חֲצוֹת לַיְלָה כְּמִנְהָג בְּבֵית הַכְּנֶסֶת, פָּשִׁיטָא דְּהָוֵי הֵיכֵּרָא טוֹבָא, אֶלָּא אֲפִלּוּ כְּשֶׁמַּדְלִיקִין בְּשֶׁמֶן זַיִת וְכֵן בְּכָל הַשָּׁנָה בְּאוֹתָהּ מְנוֹרָה, אִי יַפְסִיק בְּשַׁבָּת קֹדֶם וְלֹא יַדְלִיק בְּאוֹתָן נֵרוֹת, דְּאִי אָנוּ יוֹדְעִים אִם הַכֹּהֵן נִיסָּא, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (בלבוש סי׳ תקפא ס״א) לְעִנְיַן שַׁמְפְּסִיקִין לְתוֹקֵעַ בְּעֶרֶב רֹאשׁ הַשָּׁנָה כְּדֵי לְהַפְסִיק בֵּין תְּקִיעוֹת דְּאוֹרַיְיתָא לְדִרַבָּנָן, וְהוּא הַדִּין לְעִנְיַן פִּרְסוּמֵי נִיסָּא דְּרַבָּנָן, עַיֵּן שָׁם. וְלַעִנְיָנִיוֹת דְּעִתִּי צָרִיךְ עִיּוּן אִם יֵשׁ לְבַטֵּל בְּשֹׁבֶל זֶה הַהַדְלָקָה שֶׁנּוֹהֲגִין תָּדִיר לְהַדְלִיק לְכָבוֹד שַׁבָּת בְּמְנוֹרָה זוֹ בְּבֵית הַכְּנֶסֶת, בְּשֹׁבֶל שֶׁיִּהְיֶה בְּשַׁבָּת חֲנֻכָּה שֶׁאַחַר זֶה פִּרְסוּמֵי נִיסָּא, וְאֵין זֶה דּוֹמֶה לְתִקִּיעוֹת כְּלָל כַּמּוּבָן. וְיוֹתֵר נִרְאֶה שֶׁיַּדְלִיק אֵיזֶה שַׁבָּתוֹת קֹדֶם נֵרוֹת פְּשׁוּטִים כְּשְׁאָר נֵרוֹת שֶׁל בֵּית הַכְּנֶסֶת, וּכְשֶׁיַּדְלִיק עַתָּה שָׁמַן זַיִת אֵיכָא פִּרְסוּמֵי נִיסָּא, וְאַף עַל גַּב דְּגַם לְגַבֵּי שַׁבָּת אָמְרִינַן (סי׳ רסד ס״ו) דְּשָׁמַן זַיִת מִן הַמֻּבְחָר, מִכָּל מָקוֹם אֵין קְפִידָא כָּל כָּךְ כְּמוֹ אִם לֹא יַדְלִיק כְּלָל, וּמִכָּל שֶׁכֵּן אִם יַדְלִיק בְּשַׁבָּתוֹת קֹדֶם נֵרוֹת שֶׁעָנָה שֶׁלְּדַעַת הַבַּ״ח (שם ס״ה) נֵרוֹת שֶׁעָנָה דִּידָן הָוֵי כְּשָׁמָן זַיִת שֶׁהָרֵי אוֹרָן צָלוּל, וְכַמְבֹאָר בְּסִימָן רס״ד, עַיֵּן שָׁם. וְעַיֵּן שָׁם בִּשְׁבוּת יַעֲקֹב מַה שֶּׁכָּתַב לְיַשֵּׁב קְשִׁיַּת גִּיסוֹ בַּעַל אֲלִיָּהוּ זוּטָא (סק״ו) עַל הַתּוֹסְפוֹת בְּשַׁבָּת דַּף כ״א (ע״ב ד״ה מצוה) דְּמַדְיְקִי מִנַּר שֶׁיֵּשׁ לוֹ שְׁתֵּי פְּיוֹת כו׳, עַיֵּן שָׁם: **(יג) [יג] הַשַּׁמָּשׁ.** עַיֵּן בְּאֵר הַיֵּטֵב. וְעַיֵּן בְּמוֹר וּקְצִיעָה (ס״ק ב) וּבְשֹׁבֶל הַלֵּקֶט (ח״ב ריש נוהגין): ח (יל) **[יד] הַחֶשֶׁד.** עַיֵּן בְּאֵר הַגּוֹלָה (דברי) רַב מִשְׁלָם בְּסוֹף סִימָן ב׳ וְהַגְּאוֹן חָכָם צְבִי זַ״ל (בשו״ת חכם צבי הנספות סי׳ ט אות ג) לְפָרֵשׁ דִּבְרֵי רַשַׁ״י (שבת כג. ד״ה משתי רוחות) שֶׁכָּתַב, אֶחָד בְּצָפוֹן וְאֶחָד בְּמִזְרָח,

מִשְׁנָה בְּרוּרָה

לְהַדְלִיק בְּכָל יוֹם בְּצֵאת הַכּוֹכָבִים, בְּבֵית הַכְּנֶסֶת נוֹהֲגִים אַחַר מִנְחָה בְּשָׁעָה שֶׁהָעוֹלָם מְקֻבָּצִים, וְגַם דִּלְאַחַר מַעֲרִיב אֵין נָכוֹן לַעֲכֵב הָעוֹלָם לָזֶה, דְּצָרִיךְ כָּל אֶחָד לְמַהֵר לְסַיֵּם לֵילֵךְ לְבֵיתוֹ וּלְהַדְלִיק נֵר חֲנֻכָּה: **(מז) קֹדֶם מִנְחָה.** וְכֵן כָּתַב רַשַׁ״ל (בשו״ת סי׳ פה). אֲבָל בְּדַרְכֵי מֹשֶׁה (אות ה) כָּתַב שֶׁאֵין אָנוּ נוֹהֲגִין כֵּן, אֶלָּא אַף בְּעֶרֶב שַׁבָּת מַדְלִיקִין בְּבֵית הַכְּנֶסֶת בֵּין מִנְחָה לְמַעֲרִיב בְּשָׁעָה שֶׁהָעוֹלָם מַתְחִילִין לְהִתְקַבֵּץ וְאִיכָּא פִּרְסוּמֵי נִסָּא. אָכֵן אִם הָעוֹלָם מִתְאַחֲרִין לָבוֹא וְטָרֵם שֶׁיָּבוֹא מְנִין לְבֵית הַכְּנֶסֶת יִתְקַדֵּשׁ הַיּוֹם, לֹא יַמְתִּין כְּלָל אֶלָּא יְבָרֵךְ וְיַדְלִיק מִיָּד אַפִלּוּ קֹדֶם מִנְחָה, דְּמִכָּל מָקוֹם (נד) אִיכָּא פִּרְסוּמֵי נִסָּא כְּשֶׁבָּאִים אַחַר כָּךְ לְבֵית הַכְּנֶסֶת יִתְקַדֵּשׁ הַיּוֹם, דְּמִכָּל מָקוֹם אִיכָּא פִּרְסוּמֵי נִסָּא כְּשֶׁבָּאִים אַחַר כָּךְ לְבֵית הַכְּנֶסֶת. וּלְעִנְיַן הַנֵּרוֹת. וּלְעִנְיַן יָחִיד, עַיֵּן לְקַמָּן בְּסוֹף סִימָן תרע״ט בְּמִשְׁנָה בְּרוּרָה (סק״ב): **(מח) וְאִם רוֹצִים לְמַהֵר וְכוּ׳.** וְדַוְקָא בְּאֹפֶן זֶה, (נה) אֲבָל בְּלָאו הָכִי טוֹב יוֹתֵר שֶׁיְּגֻמַּר בְּעֶצְמוֹ הַמִּצְוָה שֶׁהִתְחִיל בָּהּ: **(מט) יוּכַל הַשַּׁמָּשׁ וְכוּ׳.** דְּהַבְרָכָה חָל עַל הָאֶחָד שֶׁהִדְלִיק דְּהִיא הָעִקָּר, וְהַשְּׁאָר אֵינָן אֶלָּא הִדּוּר מִצְוָה בְּעָלְמָא. (נו) וְהוּא הַדִּין בְּבֵיתוֹ כְּשֶׁמְּזַדְּמֵן לוֹ אֵיזֶה דָּבָר נָחוּץ לְאַחַר שֶׁהִדְלִיק אֶחָד מֵהֶן, יוּכַל אַחֵר לְהַשְׁלִים בִּשְׁבִילוֹ אֶת שְׁאָרֵי הַנֵּרוֹת: ח (נ) **חָצֵר שֶׁיֵּשׁ לוֹ שְׁנֵי פְּתָחִים.** וְהוּא הַדִּין (נז) בַּיִת: **(נא) מִפְּנֵי הַחֶשֶׁד.** שֶׁיֹּאמְרוּ בְּנֵי עִירוֹ מִדְּלִיק אַדְלִיק בְּהָא בָּאַחֲרָת נַמִּי לֹא אַדְלִיק, וְעַל כֵּן אֲפִלּוּ כָּל הַבָּתִּים שֶׁבְּחָצֵר שֶׁיָּךְ לְאָדָם אֶחָד, אוֹ שֶׁאֵין לוֹ שָׁם בְּחָצֵר רַק בַּיִת אֶחָד, צָרִיךְ לְהַדְלִיק בִּשְׁתֵּי הַפְּתָחִים: **(נב) בְּרוּחַ אֶחָד וְכוּ׳.** הַטַּעַם, דְּהָא חָזוּ לֵיהּ שֶׁהִדְלִיק בְּאֶחָד, וּמַה שֶּׁלֹּא הִדְלִיק בַּשֵּׁנִי (נמ) יְדָעוּ אַנְשֵׁי עִירוֹ שֶׁמְּבַקְּעִים הוּא בַּיִת אֶחָד וּשְׁנֵי הַפְּתָחִים שַׁיָּכִים לְאָדָם אֶחָד וְדַי לְהַדְלִיק בְּמָקוֹם אֶחָד: **(נג) וְהֵם** פִּרְסוּם הַנֵּס גְּדוֹל מְזֻה. וְגַם בְּמַהֲרַי״ל (שם) אִיתָא בְּהֶדְיָא שֶׁהַדְלִיק שַׁמָּשׁ הָעִיר בְּעֶרֶב שַׁבָּת טָרֵם בּוֹא הַקָּהָל לְבֵית הַכְּנֶסֶת, וְכֵן מַאֲבִידְרָהֶם וּמִכָּל בּוֹ (סי׳ מד) וּמַהֲרַי״ל (בשו״ת סי׳ פה) שֶׁכָּלַם דַּעְתָּם שֶׁיַּדְלִיקוּ קֹדֶם מִנְחָה וְלֹא אִישְׁתְּמִיט אֶחָד מֵהֶם לוֹמַר דְּוַקָא כְּשֶׁנִּתְקַבֵּץ שָׁם עֵדָה, וּמַה שֶּׁכָּתַב הַמּוֹר וּקְצִיעָה דְּאַפְשָׁר שֶׁהַדְלִיק הַשַּׁמָּשׁ בְּלֹא בְּרָכָה זֶהוּ דְּחַק, דְּאִם כֵּן הָיָה לוֹ לְפָרֵשׁ דְּבְאֹפֶן זֶה דְּוַקָא בְּלֹא בְּרָכָה. **וְעַל כֵּן נִרְאֶה לַעֲנִיוּת דַּעְתִּי דְּהַמַּדְלִיק בִּבְרָכָה יֵשׁ לוֹ עַל מִי לִסְמֹךְ, וְכֵן הֶעְתִּיק הַחַיֵּי אָדָם** (כלל קנד סי״ז) **דְּצָרִיךְ לְהַדְלִיק בִּבְרָכָה, וְאִם בִּנְקֵל לוֹ לְהַשִּׂיג מְנִין בְּשַׁעַת בְּרָכָה מַה טּוֹב:**

ח * **שֶׁיֵּשׁ לוֹ שְׁנֵי פְּתָחִים מִשְּׁנֵי רוּחוֹת. הֵינוּ אַחַת בְּצָפוֹן וְאַחַת בְּמִזְרָח** כֵּן כָּתַב רַשַׁ״י (שבת כג. ד״ה מבי רוחות), וְטַעֲוּת נִזְדַּקֵּר לִפְנֵי פִּתְחֵי עוֹלָם (ס״ק לד) שֶׁכָּתַב

שַׁעַר הַצִּיּוּן

(מז) מָגֵן אַבְרָהָם (סק״י), **וְלִדְבָרָיו הוּא הַדִּין בְּחֹל אֲפִלּוּ אֵין מְנִין (כְּשֶׁמִּבְרֵךְ) [כְּשֶׁמַּדְלִיק] אַחַר מִנְחָה, יָכוֹל לְבָרֵךְ.** וְעַיֵּן בְּבֵאוּר הֲלָכָה (ד״ה וריש נוהגין): **(נה)** הַגְרַ״א (ס״ק כג): **(נו)** רַשַׁ״ל (בשו״ת סי׳ פה) וּמָגֵן אַבְרָהָם (ס״ק יא), וְכֵן מַשְׁמַע מֵהַגְרַ״א (שם), דְּלֹא כְּלְבוּשׁ (ס״ח): ח **(נז)** כָּלְבוֹ (סי׳ מד). **וְדַע דְּאַף שֶׁדְּבָרָיו בְּוַדַּאי אֵמֶת מִכָּל מָקוֹם דִּין הַמְחַבֵּר שֶׁהִעְתִּיק לְשׁוֹן הַגְּמָרָא** (שבת כג.) **מַמָּשׁ 'חָצֵר שֶׁיֵּשׁ לוֹ' וְכוּ׳ אִתְּיָא כְּפְשִׁטֵיהּ, דְּהוּא קָאָזִיל לְשִׁיטָתוֹ בְּסָעִיף ה׳ דְּפָסַק שָׁם דְּאִם יֵשׁ חָצֵר לִפְנֵי הַבַּיִת** בְּרְחוֹבוֹת מִשְּׁחֻשַּׁךְ הַיּוֹם [עַיֵּן שָׁם בִּגְמָרָא וְהֶעְתִּיקוֹ הַמָּגֵן אַבְרָהָם (ס״ק יב)]:

Mishna Brura Menukad © Copyright Oz Vehadar - עוז והדר
Sacred Text - If printed do not throw away, requires genizah

הִלְכוֹת חֲנֻכָּה סִימָן תרעא תרעב

הַגָּהוֹת: וְאִם מַדְלִיק בִּשְׁנֵי פְּתָחִים אֵינוֹ מְבָרֵךְ רַק בְּאֶחָד מֵהֶם, וּבְשֶׁנִּי מַדְלִיק בְּלֹא בְּרָכָה, מִיהוּ בַּזְּמַן הַזֶּה שֶׁכֻּלָּם מַדְלִיקִין (נד) בְּפָנִים מַמָּשׁ וְאֵין הֵכֵר לִבְנֵי רְשׁוּת הָרַבִּים כְּלָל, אֲפִלּוּ יֵשׁ לָחָצֵר אוֹ לַבַּיִת הַרְבֵּה פְּתָחִים לְהַרְבֵּה רוּחוֹת, אֵין מַדְלִיקִים אֶלָּא פַּעַם אַחַת בְּפָנִים, כֵּן נִרְאֶה לִי וְכֵן הַמִּנְהָג פָּשׁוּט:

תרעב זְמַן הַדְלָקַת נֵר חֲנֻכָּה. ובו ב' סְעִיפִים:

א א אֵין מַדְלִיקִין נֵר חֲנֻכָּה קֹדֶם שֶׁתִּשְׁקַע הַחַמָּה אֶלָּא (א) * עִם (ו) סוֹף שְׁקִיעָתָהּ, * לֹא מְאַחֲרִים * וְלֹא מַקְדִּימִים. ב וְיֵשׁ מִי שֶׁאוֹמֵר (ב) שֶׁאִם הוּא טָרוּד יָכוֹל לְהַקְדִּים (ג) מִפְּלַג הַמִּנְחָה וּלְמַעְלָה,

א לשון הרמב"ם בְּפֶרֶק ד' (ה"ה) מִהִלְכוֹת שַׁבָּת כ"א (ע"ב). ב בְּשֵׁם מַהַר"י אַבּוּהָב (בבאורו לטור סוף הסי').

שַׁעֲרֵי תְּשׁוּבָה

מִשּׁוּם שֶׁבִּימֵיהֶם הֶחָצֵר לִפְנֵי הַבַּיִת וְהָרְחָבָה מֵאֲחוֹרָיו וְלָכֵן אִי אֶפְשָׁר לוֹמַר שֶׁהַשֵּׁנִי לְמַעֲרָב, שֶׁאִם כֵּן הוּא פָּתוּחַ לָרְחָבָה וְהֵיאֵךְ אֶפְשָׁר לוֹמַר שֶׁהַבַּיִת חָלוּק לִשְׁנֵי בְּנֵי אָדָם שֶׁהֲרֵי כָּל בַּיִת שֶׁל אָדָם אֶחָד יֵשׁ לוֹ שְׁנֵי פְּתָחִים אֵלּוּ, לָכֵךְ הַצָּרוּךְ לוֹמַר אֶחָד בְּצָפוֹן וְאֶחָד בְּמִזְרָח עַיֵּן שָׁם. וְעַיֵּן (בבה"י) [בְּרִבְּי יוֹסֵף] (ס"ק יא) בְּשֵׁם מִכְתָּם לְדָוִד (או"ח סי' כג), מִי שֶׁיֵּשׁ לוֹ חָצֵר שֶׁל שְׁנֵי פְּתָחִים שֶׁמְּבָרֵךְ בְּאֶחָת, וְיוֹם אֶחָד שֶׁהָיָה טָרוּד צָנָה שֶׁיְּדַלִּיקוּ וְכֵן עָשׂוּ וְהִדְלִיקוּ בְּפֶתַח אֶחָד וְעַד שֶׁלֹּא הִדְלִיקוּ בַּשֵּׁנִי בָּא, יָכוֹל לְבָרֵךְ כְּשֶׁיַּדְלִיק בְּפֶתַח שֵׁנִי, עַיֵּן שָׁם:

בֵּאוּר הֲלָכָה

בְּשֵׁם רַשַׁ"י אֶחָד בְּצָפוֹן וְאֶחָד בְּדָרוֹם, עַיֵּן שָׁם:

א * עִם סוֹף שְׁקִיעָתָהּ. כֵּן כָּתַב הַטּוּר וְכֵן כָּתַב הָרֹא"ש בְּפֶרֶק א' דְּתַעֲנִית (סי' יב), אֲבָל בְּרַשְׁבָּ"א (שבת כא: ד"ה הא דאמרינן) וְרַ"ן (שם ט. ד"ה מצותה) מַשְׁמַע בְּהֶדְיָא שֶׁהוּא תְּחִלַּת הַשְּׁקִיעָה, אֶלָּא דְּמַשְׁמַע שָׁם בִּשְׁקִיעָה שְׁנִיָּה [הַגְּרָ"א], וְכֵן כָּתַב בְּמִאִירֵי (שם כא: ד"ה אחר שכחבנו) כְּרַשְׁבָּ"א וְרַ"ן. וְכָתַב (הגרי"א) עוֹד, וְעַיֵּן בְּמָרְדְּכַי פֶּרֶק ב' דְּשַׁבָּת (הגהות מרדכי סי' תנו) שֶׁכָּתַב דְּלִשּׁוֹן 'מַשְׁתְּשְׁקַע' מוּכָח שֶׁהוּא תְּחִלַּת הַשְּׁקִיעָה וְכוּ' וְכֵן עִקַּר. עַד כָּאן לְשׁוֹנוֹ. וְכֵן כָּתַב הַפְּרִי חָדָשׁ:

*** לֹא מְאַחֲרִים.** וּלְפִי זֶה צָרִיךְ לְהַדְלִיק תֵּכֶף אַחַר צֵאת הַכּוֹכָבִים. וְאִם כֵּן **צָרִיךְ עִיּוּן מִי שֶׁנּוֹהֵג תָּמִיד לְהִתְפַּלֵּל מַעֲרִיב בִּזְמַנּוֹ דְּהַיְינוּ אַחַר צֵאת הַכּוֹכָבִים אֵיךְ יַעֲשֶׂה** [פְּרִי מְגַדִּים (א"א סק"א)], וְהַגָּה לְדַחּוֹת תְּפִלַּת עַרְבִית מִשּׁוּם זֶה גַּם כֵּן אֵינוֹ כְּדַאי דְּיֵשׁ בָּזֶה מִצְוַת קְרִיאַת שְׁמַע שֶׁהִיא דְּאוֹרַיְתָא, וְגַם דְּתַדִּיר קוֹדֵם כְּמוֹ שֶׁכָּתְבוּ הָאַחֲרוֹנִים, וְעַל כֵּן **נִרְאֶה לִי דְּאִישׁ כָּזֶה בְּוַדַּאי מִן הַנָּכוֹן שֶׁיַּדְלִיק קֹדֶם מַעֲרִיב,** אֶחָד, דְּהַרְבֵּה רִאשׁוֹנִים סְבִירָא לְהוּ דִּלְכַתְּחִלָּה יֵשׁ לִנְהֹג כֵּן כְּמוֹ שֶׁהֵבִיא הַגְּרָ"א, וְעוֹד דְּאֵף הַטּוּר שֶׁכָּתַב סוֹף שְׁקִיעָה, נוֹכְחִי בְּסָמוּךְ (ד"ה ולא מקדימים) דְּגַם הוּא סְבִירָא לֵיהּ דְּיָכוֹל לְהַקְדִּים עַד קְרוֹב לְחֲצִי שָׁעָה מִקֹּדֶם, וּבִפְרָט אִם נִסְבֹּר בְּדַעַת הָרַמְבַּ"ם בְּמַה שֶׁכָּתַב (פ"ד ה"ה) דְּמַדְלִיקִין עִם שְׁקִיעָתָהּ הַיְינוּ מַמָּשׁ עִם הַזְּמַן שֶׁנִּתְפַּשֵּׁט הַשֶּׁמֶשׁ מֵעֵינֵינוּ, וְיָדוּעַ שֶׁדַּעְתּוֹ דְּמִצְוַת הַדְלָקָה הוּא רַק כַּחֲצִי שָׁעָה אוֹ מְעַט יוֹתֵר אַחַר כָּךְ וְאִם עָבַר זֶה הַזְּמַן שׁוּב לֹא יַדְלִיק עוֹד, אִם כֵּן אִם יַדְלִיק בְּשַׁעַת צֵאת הַכּוֹכָבִים אֵינוֹ יוֹצֵא כְּלָל מִצְוַת הַדְלָקָה לְדַעַת הָרַמְבַּ"ם וְהָעוֹמְדִים בְּשִׁיטָתוֹ בִּזְמַן הַשְּׁקִיעָה, וַאֲפִלּוּ הַמַּקְלִים שֶׁיָּכוֹל לְהַדְלִיק אַחַר כָּךְ הוּא גַּם כֵּן רַק מִשַּׁעַם טָפֵק לְכַמָּה פּוֹסְקִים, וְעַל כֵּן נִרְאֶה דְּטוֹב וְנָכוֹן לְכַתְּחִלָּה לְהַדְלִיק קֹדֶם מַעֲרִיב, וְעַיֵּן בְּשַׁעֲרֵי תְּשׁוּבָה (סק"ב) שֶׁכָּתַב בְּשֵׁם מַחֲזִיק בְּרָכָה (סק"ג) גַּם כֵּן שֶׁמִּי שְׁעוֹשֶׂה כֵּן לֹא הִפְסִיד, וּלְפִי מַה שֶּׁהוֹכַחְנוּ יֵשׁ לִנְהֹג כֵּן לְכַתְּחִלָּה:

*** וְלֹא מַקְדִּימִים.** הוּא מִלְּשׁוֹן הָרַמְבַּ"ם (שם), עַיֵּן בְּרַ"ן (שם) וְרַשְׁבָּ"א (שם) דִּפְלִיגִי עַל זֶה [הַגְּרָ"א]. וְהִנֵּה מְקוֹר הָרַמְבַּ"ם כָּתַב הָרַב הַמַּגִּיד שֶׁהוּא מִמַּה דְּאִיתָא בְּשַׁבָּת כ"ג עַמּוּד ב' 'וּבִלְבַד שֶׁלֹּא יְקַדִּים וְלֹא יְאַחֵר', וְיִרְאֶה לִי דְּאִיְירֵי בְּחַנָּכָה, וּלְפִי זֶה לְרֹב הַפּוֹסְקִים דִּמְפָרְשִׁי לֵהּ דְּאַנַּר שֶׁל שַׁבָּת קָאֵי [הָרַבֵּנוּ חַנַנְאֵל (ד"ה אמר ר"ח הרגיל) וְרַשַׁ"י (שם ד"ה מאחרת) וְתוֹסְפוֹת (ברכות כז. ד"ה דרב) וְהָרֹא"ש (ברכות פ"ד סי' ו) וְרַבֵּנוּ יוֹנָה (ברכות יח: ד"ה רב) וְהַמְּרְדְּכַי (ברכות פ"ד סי' צ) בְּרֵישׁ פֶּרֶק תְּפִלַּת הַשַּׁחַר] תּוּ אֵין לָנוּ מָקוֹר לִדְיֵנוּ שֶׁל הָרַמְבַּ"ם, וְגַם הַטּוּר בְּסִימָן רס"ג נָסִיב לֵהּ לְעִנְיַן שַׁבָּת, וּקְצָת פָּלֵא עַל הַשֻּׁלְחָן עָרוּךְ דְּסָתַם בְּסִימָן רס"ג סָעִיף ד' לְעִנְיַן שַׁבָּת וְגַם בְּעִנְיָנֵינוּ לְעִנְיַן חֲנֻכָּה, וְאוּלַי דִּבְעִנְיָנֵינוּ סוֹבֵר הַטּוּר וְאֶפְשָׁר גַּם לְהָרַמְבַּ"ם שֶׁהוּא מִצַּד הַסְּבָרָא שֶׁאֵינוֹ נָכוֹן לְפָרְסוֹמֵי נִיסָּא כְּשֶׁמְּקַדִּים, דְּשָׁרְגָא בְּטֵהֳרָא מַאי מְהַנֵּי. אֲבָל קָשֶׁה דְּהַתִּינַח אִם נִפְרַשׁ 'מַשְׁתְּשְׁקַע הַחַמָּה' כְּפִשְׁטֵיהּ נוֹכַל לוֹמַר שֶׁקֹּדֶם שְׁקִיעָה שֶׁאוֹר הַיּוֹם גָּדוֹל לֹא מִינְכַּר אוֹר הַנֵּר וְלֵיכָא פְּרְסוֹמֵי נִיסָּא, אֲבָל כֵּיוָן שֶׁהָעִתִּיק הַשֻּׁלְחָן עָרוּךְ כְּפֵרוּשׁוֹ שֶׁל הַטּוּר וְהָרַמְבַּ"ם (הגהות מרדכי שבת פ"ב סי' תנה) דְּהַיְינוּ מְסוֹף שְׁקִיעָה וְהוּא צֵאת הַכּוֹכָבִים, בְּוַדַּאי כְּשֶׁמְּקַדִּים קְצָת כְּעֵרֶךְ רֶבַע שָׁעָה וְהוּא זְמַן בֵּין הַשְּׁמָשׁוֹת [אֲפִלּוּ לְדַעַת רַבֵּנוּ תָּם (שבת לה. ד"ה תרי) וְסִיעָתוֹ] אוֹ מְעַט יוֹתֵר, אֵיכָא הֵכֵר שֶׁהוּא לְלֵילָה, וְתַדַּע, דְּהָא בְּשַׁבָּת גַּם כֵּן פָּסַק הַשֻּׁלְחָן עָרוּךְ שָׁם שֶׁלֹּא יְקַדִּים מִטַּעַם שֶׁאֵינוֹ הֵכֵר שֶׁמְּדַלִּיקוֹ לִכְבוֹד שַׁבָּת, וַאֲפִלּוּ הָכִי יָדוּעַ שֶׁמִּכְּרָח לִכּוֹלֵי עָלְמָא לְהַדְלִיקוֹ קֹדֶם בֵּין הַשְּׁמָשׁוֹת הַנַּ"ל, **וְעַל כָּרְחָךְ אָנוּ צְרִיכִין לוֹמַר דְּמָה שֶׁאָמְרוּ 'וּבִלְבַד שֶׁלֹּא יְקַדִּים' הַיְינוּ דַּוְקָא שֶׁמְּדַלִּיקוֹ בְּעוֹד הַיּוֹם גָּדוֹל שֶׁאָז אֵינוֹ מִינְכָּר שֶׁהוּא לְשֵׁם חֲנֻכָּה, וְכֵן בְּעִנְיָנֵינוּ שֶׁהוּא לְשֵׁם חֲנֻכָּה, וְכֵן מוּכָח לְשׁוֹן הַשֻּׁלְחָן עָרוּךְ שָׁם, עַיֵּן שָׁם, אֲבָל לֹא בְּשֶׁמְּדַלִּיקוֹ רֶבַע שָׁעָה אוֹ אֲפִלּוּ חֲצִי שָׁעָה לְעֵרֶךְ קֹדֶם צֵאת הַכּוֹכָבִים.** וְהִנֵּה הַטּוּר כְּשֶׁהֶעְתִּיק מְסוֹף שְׁקִיעָה לֹא הֶעְתִּיק וּבִלְבַד שֶׁלֹּא יְקַדִּים, וְהָרַמְבַּ"ם שֶׁהֶעְתִּיק וּבִלְבַד שֶׁלֹּא יְקַדִּים לֹא הֶעְתִּיק מְסוֹף שְׁקִיעָה אֶלָּא כָּתַב שֶׁמְּדַלִּיקִין עִם הַשְּׁקִיעָה, וְזֶה לְשׁוֹנוֹ בְּפֶרֶק ד' מֵהִלְכוֹת חֲנֻכָּה הֲלָכָה ה', אֵין מַדְלִיקִין נֵרוֹת חֲנֻכָּה קֹדֶם שֶׁתִּשְׁקַע הַחַמָּה אֶלָּא עִם

בֵּאֵר הֵיטֵב

חָכָם צְבִי סִימָן צ"א וּבְתִשׁוּבַת יַד אֱלִיָּהוּ סִימָן ד'. וְעַיֵּן בְּיַד אַהֲרֹן (הגב"י) בְּמַה שֶׁשָּׁמַע לְהַקְשׁוֹת, וְדוּ"ק:

א (ו) **סוֹף.** הֵיינוּ צֵאת הַכּוֹכָבִים. בַּ"ח (ס"א), מָגֵן אַבְרָהָם (סק"א):

מִשְׁנָה בְּרוּרָה

בְּבַיִת אֶחָד. אֲבָל אִם הֵם בִּשְׁנֵי בָּתִּים אוֹ שֶׁבַּיִת אֶחָד חָלוּק מִתּוֹכוֹ, אַף עַל פִּי שֶׁהֵם שֶׁל אָדָם אֶחָד צָרִיךְ לְהַדְלִיק בִּשְׁתֵּיהֶן, (נמ) מִשּׁוּם חֶשֶׁד (ס) שֶׁיִּחְשְׁדוּ שֶׁשֵּׁנִי בְּנֵי אָדָם דָּרִין שָׁם, (פמ) וְיֵשׁ מְקִילִין בְּשֶׁשְּׁתֵּיהֶן שַׁיָּכִין לְאָדָם אֶחָד: **(נד) בְּפָנִים מַמָּשׁ.** הַיְינוּ (סנ) שֶׁבִּזְמַן הַטּוּר הָיוּ מַדְלִיקִין אֵצֶל פֶּתַח הַבַּיִת מִבְּפָנִים וְהָיוּ עוֹשִׂין עַל כָּל פָּנִים הֵכֵר לָעוֹבְרִים, עַל כֵּן יֵשׁ חֶשֶׁד כֹּל שֶׁאֵין הֵכֵר בָּרְאוּי לָעוֹבְרִים, (סנ) מַה שֶּׁאֵין כֵּן עַכְשָׁיו שֶׁמַּדְלִיקִין מִמָּשׁ בְּפָנִים וְלֹא אִכְפַּת לָן כְּלָל לַעֲשׂוֹת הֵכֵר לִבְנֵי רְשׁוּת הָרַבִּים, עַל כֵּן לֹא אִכְפַּת לָן בַּחֲשָׁדָא דִּידְהוּ:

א (א) **עִם סוֹף שְׁקִיעָתָהּ.** הַיְינוּ (ו) צֵאת הַכּוֹכָבִים שֶׁאָז הָעָם עוֹבְרִין וְשָׁבִין וְרוֹאִין בְּבֵיתוֹ וְאֵיכָא פִּרְסוּמֵי נִסָּא. אֲכָל בְּעֶרֶב שַׁבָּת מַקְדִּימִין וּכְדִלְקַמָּן בְּסִימָן תרע"ט (ס"א). וְהִנֵּה הַמְּחַבֵּר סָתַם כְּדַעַת הַטּוּר וְסִיעָתוֹ דִּסְבִירָא לְהוּ דְּמַה שֶּׁאָמַר הַגְּמָרָא (שבת כא:) דְּזְמַן הַדְלָקַת נֵר חֲנֻכָּה הוּא מְשְׁתְּשְׁקַע הַחַמָּה, הַיְינוּ סוֹף שְׁקִיעָה, אֲבָל בָּאֱמֶת יֵשׁ (ס) הַרְבֵּה רִאשׁוֹנִים דִּסְבִירָא לְהוּ דְּכַנָּנַת הַגְּמָרָא הוּא עַל תְּחִלַּת שְׁקִיעָה (ז) שְׁנִיָּה, וְהוּא בְּעֵרֶךְ רֶבַע שָׁעָה מִקֹּדֶם. וְעַיֵּן בְּבֵאוּר הֲלָכָה (ד"ה לא מאחרים) שֶׁבֵּאַרְנוּ, דִּלְאוֹתָן הָאֲנָשִׁים הַנּוֹהֲגִין לְהִתְפַּלֵּל מַעֲרִיב בִּזְמַנּוֹ דְּהַיְינוּ אַחַר צֵאת הַכּוֹכָבִים, נָכוֹן לִנְהֹג כֵּן לְכַתְּחִלָּה לְהַדְלִיק קֹדֶם מַעֲרִיב, וְכֵן כָּתַב בְּמוֹר וּקְצִיעָה וְכֵן נָהַג הַגְּרָ"א, [אָכֵן יַשִּׁיטֵיהּ בְּהֵ כָּל כָּךְ שֶׁמָּן שֶׁיִּדְלֹק חֲצִי שָׁעָה אַחַר צֵאת הַכּוֹכָבִים]. וְאִם לֹא הִדְלִיק מִקֹּדֶם וְהִגִּיעַ זְמַן צֵאת הַכּוֹכָבִים יַקְדִּים לְהִתְפַּלֵּל מַעֲרִיב, דְּהוּא תָּדִיר וְגַם יֵשׁ בָּהּ מִצְוַת קְרִיאַת שְׁמַע שֶׁהִיא דְּאוֹרַיְתָא [שַׁעֲרֵי תְּשׁוּבָה (סק"ב)]. וְדַע, דַּאֲפִלּוּ הַנּוֹהֲגִין תָּמִיד לְהַדְלִיק אַחַר תְּפִלַּת עַרְבִית, מִן הַנָּכוֹן שֶׁיְּכַוְּנוּ עַל כָּל פָּנִים הַשֶּׁמֶן בְּתוֹךְ הַנֵּרוֹת קֹדֶם תְּפִלַּת עַרְבִית כְּדֵי שֶׁיִּהְיֶה מוּכָן תֵּכֶף אַחַר תְּפִלַּת עַרְבִית לְהַדְלִיק, דְּאִם יַעֲשֶׂה הַכֹּל אַחַר תְּפִלַּת עַרְבִית בְּוַדַּאי יֵשׁ לָחֹשׁ שֶׁיַּעֲבֹר עִקַּר זְמַן הַדְלָקָתוֹ, וְהוּא חֲצִי שָׁעָה מִדְּיָנָא דִּגְמָרָא (שם): **(ב) שֶׁאִם הוּא טָרוּד וְכוּ'.** רְצוֹנוֹ לוֹמַר שֶׁלֹּא יִהְיֶה לוֹ פְּנַאי אַחַר כָּךְ: **(ג) מִפְּלַג הַמִּנְחָה.** הוּא שָׁעָה וּרְבִיעַ (ד) קֹדֶם צֵאת הַכּוֹכָבִים, וְחִשְׁבִינַן הַשָּׁעָה לְפִי קְצָר הַיּוֹם דְּהַיְינוּ מִמַּה שֶּׁהָיָה הַיּוֹם גָּדוֹל בְּיוֹתֵר, וְהַיְינוּ דְּאָמְרִינַן בְּגְמָרָא (שבת ח) בְּשֵׁם הַכֹּל הוֹלֵךְ אַחַר הָעִקָּר, וְכֵן הַסְּכִים הַגְּרָ"א בְּבֵאוּרוֹ וּמוֹכִיחַ מִן הָרַשַׁ"י (שבת כג. ד"ה אפי' מרוח) הֶפֶךְ מֵהוֹכָחַת הַמָּגֵן אַבְרָהָם (ס"ק יג), עַיֵּן בְּדַמֶּשֶׂק אֱלִיעֶזֶר (ס"ק כד) וּמַחֲצִית הַשֶּׁקֶל (ס"ק יג), וְאוּדוֹת רְאָיָתוֹ עַיֵּן בְּדַמֶּשֶׂק אֱלִיעֶזֶר (שם): **(ס)** אַף שֶׁכְּתָבְנוּ מִתְּחִלָּה שֶׁיְּדָעוּ אַנְשֵׁי עִירוֹ, זֶהוּ רַק לְעִנְיַן אִם הַבַּיִת חָלוּק מִתּוֹכוֹ אוֹ לֹא, אֲבָל לֹא לְעִנְיַן זֶה: **(פמ)** מָגֵן אַבְרָהָם (שם): **(סנ)** אַחֲרוֹנִים: **(סא)** וּמַה שֶּׁכָּתַב לְעֵיל בְּסָעִיף ז' בְּהַגָּ"ה 'וּמִכָּל מָקוֹם הַמִּנְהָג לְהַדְלִיק בְּשֶׁפֶּתַח הַסָּמוּךְ לְפֶתַח', רָצָה לוֹמַר סוֹף שְׁקִיעָה וְכֵן הוּא בְּסִימָן תרעב סָעִיף ב' (סק"ב), וְהָרַמְבַּ"ם (ה"ה) מִהִלְכוֹת שַׁבָּת כ"א (ע"ב). ב בְּשֵׁם מַהַר"י אַבּוּהָב (בבאורו לטור סוף הסי').

(נמ) דַּרְכֵי מֹשֶׁה (אות ח) בְּשֵׁם הַכֹּל בּוֹ (שם), וְכֵן הִסְכִּים הַגְּרָ"א בְּבֵאוּרוֹ וּמוֹכִיחַ מִן הָרַשַׁ"י (שבת כג. ד"ה אפי' מרוח) הֶפֶךְ מֵהוֹכָחַת הַמָּגֵן אַבְרָהָם (ס"ק יג), עַיֵּן בְּדַמֶּשֶׂק אֱלִיעֶזֶר (ס"ק כד) וּמַחֲצִית הַשֶּׁקֶל (ס"ק יג), וְאוּדוֹת רְאָיָתוֹ עַיֵּן בְּדַמֶּשֶׂק אֱלִיעֶזֶר (שם): **(ס)** אַף שֶׁכְּתָבְנוּ מִתְּחִלָּה שֶׁיְּדָעוּ אַנְשֵׁי עִירוֹ, זֶהוּ רַק לְעִנְיַן אִם הַבַּיִת חָלוּק מִתּוֹכוֹ אוֹ לֹא, אֲבָל לֹא לְעִנְיַן זֶה: **(פמ)** מָגֵן אַבְרָהָם (שם): **(סנ)** אַחֲרוֹנִים: **(סא)** וּמַה שֶּׁכָּתַב לְעֵיל בְּסָעִיף ז' בְּהַגָּ"ה 'וּמִכָּל מָקוֹם הַמִּנְהָג לְהַדְלִיק בְּשֶׁפֶּתַח הַסָּמוּךְ לְפֶתַח', רָצָה לוֹמַר

שַׁעַר הַצִּיּוּן

(הגהות מרדכי שבת פ"ב סי' תנה) דְּהַיְינוּ מְסוֹף שְׁקִיעָה וְהוּא צֵאת הַכּוֹכָבִים, בְּוַדַּאי כְּשֶׁמְּקַדִּים קְצָת כְּעֵרֶךְ רֶבַע שָׁעָה וְהוּא זְמַן בֵּין הַשְּׁמָשׁוֹת [אֲפִלּוּ לְדַעַת רַבֵּנוּ תָּם (שבת לה. ד"ה תרי) וְסִיעָתוֹ] אוֹ מְעַט יוֹתֵר, אֵיכָא הֵכֵר שֶׁהוּא לְלֵילָה, וְתַדַּע, דְּהָא בְּשַׁבָּת גַּם כֵּן פָּסַק הַשֻּׁלְחָן עָרוּךְ שָׁם שֶׁלֹּא יְקַדִּים מִטַּעַם שֶׁאֵינוֹ הֵכֵר שֶׁמְּדַלִּיקוֹ לִכְבוֹד שַׁבָּת, וַאֲפִלּוּ הָכִי יָדוּעַ שֶׁמִּכְּרָח לִכּוֹלֵי עָלְמָא לְהַדְלִיקוֹ קֹדֶם בֵּין הַשְּׁמָשׁוֹת הַנַּ"ל, **וְעַל כָּרְחָךְ אָנוּ צְרִיכִין לוֹמַר דְּמָה שֶׁאָמְרוּ 'וּבִלְבַד שֶׁלֹּא יְקַדִּים' הַיְינוּ דַּוְקָא שֶׁמְּדַלִּיקוֹ בְּעוֹד הַיּוֹם גָּדוֹל שֶׁאָז אֵינוֹ מִינְכָּר שֶׁהוּא לְשֵׁם חֲנֻכָּה, וְכֵן בְּעִנְיָנֵינוּ שֶׁהוּא לְשֵׁם חֲנֻכָּה, וְכֵן מוּכָח לְשׁוֹן הַשֻּׁלְחָן עָרוּךְ שָׁם, עַיֵּן שָׁם, אֲבָל לֹא בְּשֶׁמְּדַלִּיקוֹ רֶבַע שָׁעָה אוֹ אֲפִלּוּ חֲצִי שָׁעָה לְעֵרֶךְ קֹדֶם צֵאת הַכּוֹכָבִים.** וְהִנֵּה הַטּוּר כְּשֶׁהֶעְתִּיק מְסוֹף שְׁקִיעָה לֹא הֶעְתִּיק וּבִלְבַד שֶׁלֹּא יְקַדִּים, וְהָרַמְבַּ"ם שֶׁהֶעְתִּיק וּבִלְבַד שֶׁלֹּא יְקַדִּים לֹא הֶעְתִּיק מְסוֹף שְׁקִיעָה אֶלָּא כָּתַב שֶׁמְּדַלִּיקִין עִם הַשְּׁקִיעָה, וְזֶה לְשׁוֹנוֹ בְּפֶרֶק ד' מֵהִלְכוֹת חֲנֻכָּה הֲלָכָה ה', אֵין מַדְלִיקִין נֵרוֹת חֲנֻכָּה קֹדֶם שֶׁתִּשְׁקַע הַחַמָּה אֶלָּא עִם

(ג) עַיֵּן בְּסִימָן רס"א (ס"ב), שָׁם מְבֹאָר מַהוּ שְׁקִיעָה שְׁנִיָּה: **(ד)** חַיֵּי אָדָם (כלל קנד סי"ח). **וְאִם הִדְלִיק קֹדֶם פְּלַג הַמִּנְחָה צָרִיךְ לְכַבּוֹתָהּ וְלִחְזֹר וּלְהַדְלִיק:**

Mishna Brura Menukad © Copyright Oz Vehadar - עוז והדר
Sacred Text - If printed do not throw away, requires genizah